

Шульга С. В.,
д.е.н., професор
кафедри обліку, аудиту та оподаткування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ВОЄННИЙ СТАН. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ АКТИВІВ

З 24 лютого 2022 року Україна знаходиться в стадії воєнного стану. Перед бухгалтерами та аудиторами постають нові виклики – ведення бухгалтерського обліку під час бойових дій та після звільнення тимчасово окупованих територій, в тому числі виявлення та облік фактів псування основних засобів, товарно – матеріальних цінностей. Згідно до статті 10 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» за наявності фактів псування чи втрати активів суб'єкт господарювання зобов'язаний провести інвентаризацію [1]. Інвентаризація проводиться у відповідності до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, яке затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 (надалі – Положення № 879). Слід звернути увагу, що окремих норм стосовно особливостей проведення інвентаризації в період воєнного стану немає. Тому слід вдатися до основних вимог Положення № 879: «Підприємства, що знаходяться на тимчасово окупованій території та/або на території проведення антитерористичної операції (або їх структурні підрозділи (відокремлене майно) перебувають на зазначених територіях), проводять інвентаризацію у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств. Зазначені підприємства зобов'язані провести інвентаризацію станом на 01 число місяця, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухобліку, та відобразити її результати в бухобліку відповідного звітного періоду [2].

Проведення інвентаризації ініціюють власники (керівники) суб'єктів господарювання. Якщо йдеться про період воєнного стану, то зрозуміло, що це стає можливим за дотриманням всіх умов безпеки. Факти псування та втрати активів відображаються у документах по інвентаризації,

до яких відносяться: інвентаризаційні описи, протоколи засідання інвентаризаційної комісії, де фіксуються висновки щодо виявлених розбіжностей між фактично наявністю активів з даними бухгалтерського обліку. Результати інвентаризації мають відображатися в бухгалтерському обліку.

Якщо запаси зіпсовано чи втрачено через пожежу, то підприємству необхідно звернутися із заявою в довільній формі до місцевого підрозділу Міністерства надзвичайних ситуацій України для складання акту про пожежу. Форму акту про пожежу встановлено наказом Міністерством внутрішніх справ України від 14.06.2017 р. № 503 [3].

Податкові наслідки відображення інвентаризації в бухгалтерському обліку зводяться до наступного:

По – перше, за операціями зі списання вартості зіпсованих товарно – матеріальних цінностей у бухгалтерському обліку Податковим кодексом України (надалі – ПКУ) не передбачено різниць для коригування фінансового результату до оподаткування. Такі операції відображають за правилами бухгалтерського обліку. Але, якщо підприємство створювало відповідні резерви або забезпечення та списувало зіпсовані товарно – матеріальні цінності за рахунок таких резервів та забезпечень, то відповідно слід розрахувати податкові різниці з метою коригування фінансового результату і розрахунку податку на прибуток.

По – друге, тимчасово, на період воєнного стану при знищенні (втраті) товарно – матеріальних цінностей, придбаних з податком на додану вартість (надалі – ПДВ) до запровадження дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, так і в період його дії, податкові зобов'язання з ПДВ не нараховуються та податковий кредит, сформований при їх придбанні, не коригується [4].

Розмір збитків від розкрадання, нестач, знищення (псування) матеріальних цінностей розраховується відповідно до норм Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, що затверджений Постановою кабінету міністрів України від 22.01.1996 року № 119 зі змінами і доповненнями [5].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № XIV-III, зі змінами і доповненнями URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

3. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14.06.2017 р. № 503 Форма звітності № 1-ППО (місячна) «Звіт про пожежі та їх наслідки» та форма акту про пожежу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0829-17#Text>

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755 –VI, зі змінами і доповненнями URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

5. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений Постановою кабінету міністрів України від 22.01.1996 року № 119 зі змінами і доповненнями URL: <https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Poryadku-viznachennya-rozmiru-zbitkiv-vid-rozkradannya-nestachi-znishhennya-psuvannya-materialnix-cinnostej> № 116.